

DE KLEINE ALK

contactorgaan Vogelwerkgroep
Alkmaar en omstreken

verschijnt vier maal per jaar

Redactie

Tom Damm (06) 42 12 26 10

Arie de Wit

Beeldredactie

Jan Stok (072) 511 65 20

Redactieadres

redactiekleinealk@vwg-alkmaar.nl

Vaste medewerkers

Bert de Haan

Ofra Carmi

Wim Schols

Pierre van der Wielen

Vormgeving

Peter van Brandwijk (072) 515 84 96

Verspreiding

Connie Wubbels (072) 515 05 61

Peter de Greeuw (072) 561 80 50

Bestuur

Voorzitter

Martin Eijtinger (06) 51 11 42 47

voorzitter@vwg-alkmaar.nl

Secretaris

Maarten Platteeuw, (072) 561 73 94

secretaris@vwg-alkmaar.nl

Jan van Scorelpark 57, 1871 EZ Schoorl

Penningmeester, ledenadministratie

Peter van den Berg (06) 46 42 85 83

Oranjelaan 65, 1815 JR Alkmaar

penningmeester@vwg-alkmaar.nl

Lid

Rob Struyk (072) 515 04 82

Peter de Greeuw (072) 561 80 50

Voorplaat: Kleine Alk, Frits-Jan Maas

IJsvogelwerkgroep

contactpersoon Rutger Polder,

1815JK232@hetnet.nl,

(072) 511 99 39

Roofvogelwerkgroep

contactpersoon Dook Vlugt,

d.vlugt@quicknet.nl,

(072) 589 77 78

Lid worden

Het lidmaatschap van onze vereniging bedraagt slechts € 20,00 per jaar. Hiervoor ontvangt u viermaal per jaar ons blad De Kleine Alk en bent u van harte welkom op de door ons georganiseerde activiteiten, waaronder lezingen en excursies. Als welkomstgeschenk ontvangt u tevens het boek 'Broedvogels van het stedelijk gebied van Alkmaar' (t.w.v. € 12,50).

Lid wordt u door € 20,00 over te maken op Gironummer NL25 TRIO 0379 6386 73 t.n.v. VWG Alkmaar e.o. en door tevens een mail te sturen naar Peter van den Berg, penningmeester@vwg-alkmaar.nl, met uw naam, adres, telefoonnummer en e-mail-adres.

Ook adreswijzigingen kunt u doorgeven aan Peter.

in dit nummer

pagina 3

- ▼Optimisme en pessimisme

Martin Eijtinger

pagina 4

- ▼Pimpelmezen en Huiszwaluwen

Ofra Carmi

pagina 6

- ▼Schoorlse bossen

Marc Argeloo

pagina 16

- ▼Wetenswaardig? (9)

Ruud Costers

pagina 18

- ▼Boekbespreking: *Vogeldagboek* door Peter Vos en *Wensvogels* door Hans Dorrestijn

Arie de Wit

pagina 20

- ▼*Communicatie & Actualiteiten*

- ▼Van Het Bestuur

Het Bestuur

pagina 22

- ▼Van de penningmeester

Peter van den Berg

pagina 23

- ▼Lezingen

Ofra Carmi

pagina 24

- ▼Raadselvogel van Wim

Wim Schols

pagina 25

- ▼Excursienieuws

Bert de Haan

- ▼Watervogeltellers gezocht in en rond de Eilandspolder

Jelle Abma

pagina 26

- ▼Waarnemingen juni t/m augustus 2020

Pierre van de Wielen

pagina 30

- ▼Ogrut 59: De vijand

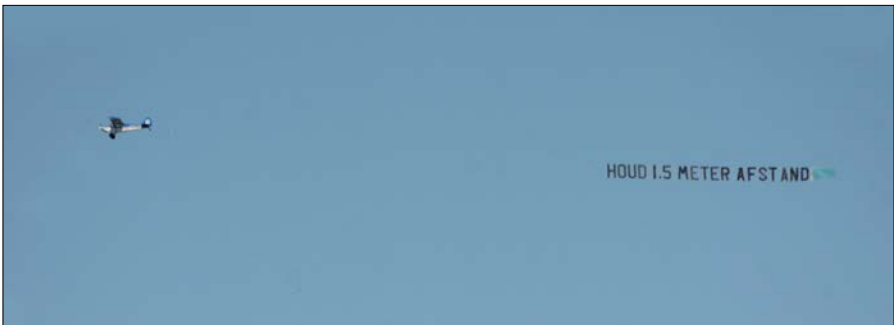
Arie de Wit

Kopijsluitingsdatum nr. 4: 1 november 2020

Vooraf: Optimisme en pessimisme

Als mij drie maanden geleden was gevraagd, hoe ik het verloop van de Covid-19 pandemie had ingeschat, dan zou ik geantwoord hebben, dat in het voorjaar van 2020 de pandemie in de West-Europese landen wel onder controle zou zijn. Hoe anders is de werkelijkheid nu. We zitten weer in een gedeeltelijke *lockdown*, waarbij er een streep is gezet door allerlei contacten en de gezelligheid. En die gezelligheid, de contacten tussen de leden onderling zal voorlopig niet hetzelfde zijn als een jaar geleden. Ik mis het en ik denk dat vele leden hetzelfde gevoel hebben.

Maar er zijn ook kleine lichtpuntjes. Als bestuur hebben we weer een Skype-vergadering achter de rug. We raakten ingespeeld op elkaar, waardoor de vergadering vlotter verliep dan de vorige keer.

Posten op de Fuik speurend naar Wespendienven anno 2020.

Foto: Jan Stok

De grote excursies hebben we moeten schrappen, de maandelijkse excursies in de omgeving van Alkmaar vinden nog steeds doorgang, maar wel met maximaal vier personen. Ook de lezingen gaan door, met een beperkt aantal bezoekers. Er wordt geen biertje getapt na acht uur, maar er zijn genoeg alternatieven om de dorst te lessen. Zo staat het verenigingsleven niet volledig stil!

Het ziet ernaar uit dat Nederland tot volgend jaar najaar moet leven met beperkingen. Maar het leven is meer. Genieten met huisgenoten, bellen en mailen met vrienden en collega's, eropuit trekken om bv. de trek te zien. Gelukkig hoeven vogels zich niet aan de coronaregels te houden.

Martin Eijtinger, voorzitter Vogelwerkgroep Alkmaar e.o.

Pimpelmezen en Huiszwaluwen

Ofra Carmi

Ik woon in een saaie straat in het prachtige dorp Twisk, een lintdorp dat bekend staat als het pareltje van West-Friesland. De straat waar ik woon, de Rositastraat, was de eerste nieuwbouw in Twisk en stamt uit de jaren 60 van de vorige eeuw. Twee rijen huizen tegenover elkaar in blokken van vier en twee eengezinswoningen, zoals toen de bouwstijl was: zeer functioneel zonder enkel motief dat er niet toe doet. Zo eindigt het dak vlak op de zijgevel en aan de voor- en achterkant ligt de dakgoot strak tegen de muur aan. De straat is ingericht als parkeerplaats voor de bewoners en doorstroomverkeer. Een aantal jaren terug zijn de bomen gekapt, opgeruimd staat netjes. Om het beeld compleet te maken moet ik wel vertellen dat de rest van de wijk er heel anders uitziet en dat er meer aandacht is voor groen. Tussen de wijk en de landerijen is er een bos met aan de ene kant vooral hoge populieren en abelen en aan de andere kant meer gevarieerd bos met loofbomen en struiken. Het aantal soorten 'tuinvogels' bij ons in de straat is zeer gering. Maar de Grote Bonte Specht komt op bezoek en de Groene Specht hoor ik regelmatig vanuit het bos. Vleermuizen zijn vaste bewoners in mijn schoorsteen. Of ze daar ook winterslaap houden? Mezen worden door de burens het hele jaar door gevoerd.

Kolonie Huiszwaluwen

Een paar jaar terug heeft zich een broedkolonie Huiszwaluwen in de straat gevestigd met ruim 20 nesten. De nesten zijn geplakt onder de dakgoot aan beide kanten van de straat, maar de grootste dichtheid toch aan zijgevels met het overstekende dak. Zo een broedkolonie in de straat is natuurlijk heel leuk en in het eerste jaar heb ik alle inwoners uitgenodigd om kennis te maken met onze nieuwe burens. Je ziet ze vanaf eind april weer aankomen, na een reis van duizenden kilometers uit Afrika. Eerst de nesten inspecteren, een 'woning' proberen te claimen, paren vormen, nieuwe nesten bouwen, repareren ... het is een bedrijvige drukte. Bovendien is de Huiszwaluw erg nuttig. Zo'n vogeltje verorbert gemiddeld 9.000 insecten per dag. Tijdens de piektijd, wanneer de kuikentjes gevoerd moeten worden, zijn ze net stofzuigertjes die door het luchtruim scheren om insecten te vangen. Dit scheelt een boel zoemen en steken in de zomermaanden. Na hun vertrek, midden in de zomer, blijft het bolwerk intact, geplakt tussen de muur en de dakgoot.

Gekraakt nest

In april dit jaar, toen de huiseigenaren nog in Afrika waren, heeft een paartje Pimpelmees, de huiszwaluwenwoning gekraakt. Pal voor mijn raam. Voor mij een verassende waarneming ... zeker een ongewone broedplaats voor Pimpelmezen, die meestal in een nestkast broeden. Maar tja, ze zijn tenslotte wel hollenbroeders: in de natuur in de hollen van de bomen, bij ons in getimmerde nestkasten met een gat. Het was voor mij heus speuren om erachter te komen of ze er wel of niet in gingen nestelen. In het begin kwamen ze af en toe het bouwwerk inspecteren. Heel stiekem, vanaf

Pimpelmees bij gekraakt nest van Huiszwaluw.

Foto: Ger Molenaar

de top van de boom snel het vlieggat invliegen en ongemerkt weer eruit. Uiteindelijk, het was intussen al half mei, kwam de 'voedselexpress' op gang. Er staat dan maar een ding voor ogen: voeren! Onvermoeid vliegen ze in en uit op zoek naar voer, verse sappige insecten, rupsen en spinnen. Het was duidelijk dat er veel mondjes gevuld moesten worden. Binnen 14 dagen na het uitkomen vliegen de kuikentjes op de eigen wieden al uit.

Eind april, toen de huiseigenaren uit Afrika weer terugkeerden, waren ze 'not amused' van de krakers, die op hun beurt de kracht van thuisblijvers hebben laten zien. Uiteindelijk hebben de Huiszwaluwen het opgegeven. Het kroost 'pimpeltjes' is begin juni uitgevlogen. Zoals gewoonlijk heb ik het uitvliegmoment misgelopen.

Het kraakpand is een dubbele woning. De uitgewoonde woning van de pimpels is uiteindelijk niet meer ingenomen door de eigenlijke eigenaars. Het daaraan geplakte nest wel. Het schouwspel voor mijn raam ging dus nog even door, met Huiszwaluwen. De Rositastraat wordt al het derde jaar achtereenvolgend in de zomer verrijkt met deze nieuwe bewoners, de Huiszwaluwen. Heel bijzonder om dit van dichtbij te mogen aanschouwen. Deze vogeltjes vliegen jaarlijks duizenden kilometers van hun geboorteland tot Zuid-Afrika, op kilometers hoogte, en weer terug. Hun thuishaven is hun geboorteplaats, waar ze maar enkele maanden per jaar in de zomer verblijven. Zorgen voor de komende generatie en weer terug naar het winterverblijf. Waar hangen deze Twiskers precies uit 8 maanden van het jaar?

Vragen

Er is nog veel onbekend over deze lange-afstandhoogvliegers, daarom werd 2018 als het jaar van de Huiszwaluw uitgeroepen. Ik blijf altijd nog met onbeantwoorde vragen en kanttekeningen zitten.

Over de voorkeur van nesten is veel bekend: kleur gevel, overstekend dak met dakbal-

ken, geen bomen dichtbij of siermakelaar bij de punt, beschikbaar bouw materiaal (open modderplaats) in de buurt. De nesten in de Rositastraat zijn alle aan de straatkant bevestigd. Aan de achterkant zie je geen noemenswaardige andere omstandigheden dan de voorkant en toch geen één nest. Waarom is dan juist de straatkant interessant?

In mei was het in Nederland gortdroog. De Huiszwaluwen kwamen wat later op gang. Ik had er wel een zwaar hoofd in; waar kunnen ze nog geschikt bouw materiaal vinden? Toch is dit allemaal goed hersteld. Waar halen ze de modder vandaan?

Een paar jaar terug heeft een buurman me gewezen op een paartje dat juist onder de pannen ging – het werd gevolgd en vastgesteld dat er een nest onder de pannen moest zijn! Ik inventariseer Huiszwaluwen in een aantal dorpen in de omgeving en regelmatig vinden we nesten in gevels die volgens de richtlijn totaal ‘niet geschikt zijn’, zoals bijv. leilindes dichtbij de gevel. De Huiszwaluwen koloniseren soms nieuwe straten of soms maar één huis en zolang het goed bevalt houden ze hun vestiging jaren lang aan.

En de pimpelmezen: dit jaar zaten de pimpels in zwaar weer, last van het mezevirus. Bij mij in de straat heb ik juist gemerkt dat er meer pimpels waren dan Koolmezen. Het valt me ook op dat het juist de pimpels zijn die als eerste de pindakaaspot vinden en een nieuwe nestkast binnenvliegen. Ze zijn ook aanmerkelijk bewegelijker dan de Koolmezen. Ik beleef ze als opportunisten vergeleken met de Koolmezen. Maar op den duur is het wel de Koolmees, de gevestigde orde, die zijn plek inneemt. Het kiezen van een huiszwaluwnest als eigen nest is briljant, maar met een hoog risico: het bouw materiaal is maar modder!

Aan de voorgevels hagen ook terracotta nestkasten met een gat. Deze zijn als compensatie door de woningbouwvereniging al een aantal jaren geleden opgehangen. Deze prachtige nesten worden nagenoeg niet door vogels gebruikt, heel soms door een Ringmus. Mussen hebben we niet in de straat, maar mezen wel en veel. Waarom zijn deze fraaie nesten niet interessant voor ze? Zo blijf je maar bewonderen en je verwonderen, gewoon vanuit je woonkamer.

Ofra Carmi, o.carmi@quicknet.nl

Schoolse bossen

Marc Argeloo

Op 14 november 2019 luisterde ik op de radio in het programma Nieuws&Co naar een interview met Jan Engelbregt, voorzitter van de Stichting Schoolse Bos Moet Blijven (SBMB). Dat viel niet mee. De noodklok werd geluid over het duingebied bij Schoorl. Ik had in Schoorl al langer de borden van deze stichting zien hangen waarin wordt opgeroepen tot protest tegen een voorgenomen kap van een deel(tje) van het naaldhoutoppervlak. Het onheilspellende taalgebruik uit het interview van 14 novem-

ber kwam overeen met hoe er op de website van de stichting over het beheer van de staatsbossen wordt geschreven. Een greep uit hoe de stichting de situatie beschrijft: ‘de noodklok wordt geluid’, ‘alle aanwezige natuur wordt vernietigd’, ‘de laatste dennenappel’, ‘zand krijgt vrij spel’. Apocalyptische toekomstscenario’s waaruit naar voren komt dat je maar op één manier binding met de Schoorlse natuur mag hebben, namelijk vanuit het behoud van naaldbomen.

Protestbord Stichting Schoorlse Bos Moet Blijven.

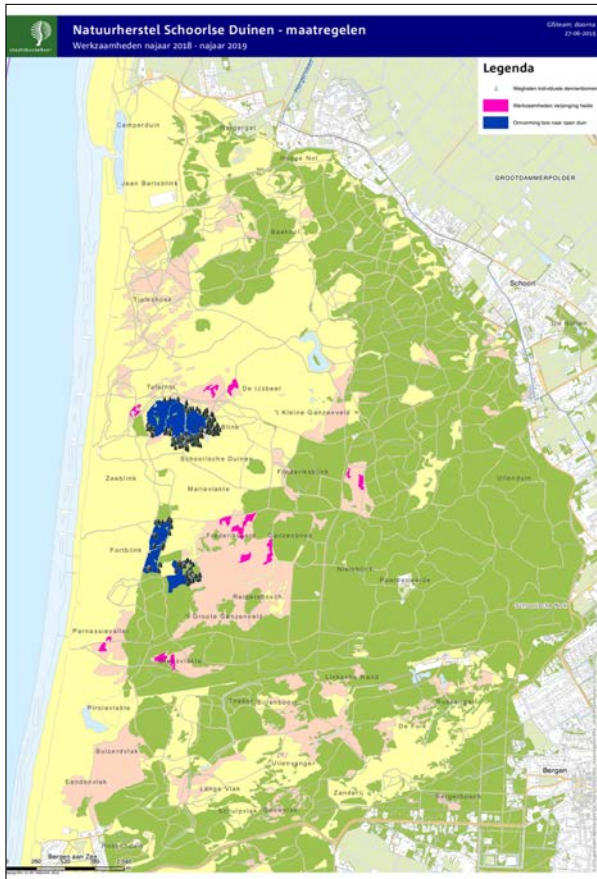
Foto: Marc Argeloo

Ik besloot Jan Engelbregt na de radio-uitzending een e-mail te sturen. Daar voegde ik een paleogeografisch kaartje van ‘Nederland’ 5500 jaar geleden bij, waarop vroege (oude) duinvorming zichtbaar is. Ongeveer 2500 jaar later begon de vorming van de (jonge) duinen zoals die nu nog rond Schoorl liggen. Dat laatste proces kwam zo’n 1000 jaar geleden tot een ‘hoogtepunt’ met de vorming van de laatste Schoorlse duinen. Zand speelde de hoofdrol in dat verhaal. Het ‘wandelde’ oostwaarts, bij overheersende westenwinden. Het werd een landschap waarin bijna geen boom, laat staan een naaldboom, zich thuis voelde.

Een dag later kreeg ik antwoord op mijn e-mail. De drie belangrijkste dingen die daaruit

naar voren kwamen waren: (1) de VWG werd genoemd als bron van vogelgegevens (en daarmee als ondersteuner van de stichting SBMB), (2) ik had het allemaal verkeerd begrepen, (3) de argumentatie van de stichting schiet alle kanten op (vaak een onnavolgbare). Twee weken na ontvangst van de e-mail van Jan Engelbregt stuurde ik hem mijn reactie daarop. Ik had daarvoor bij het bestuur van de VWG gecheckt of er ooit contact met de stichting was geweest. Dat was het geval en daar kwam geen afwijzing door de VWG van de voorgestelde kap uit naar voren. Opletten als er een Havik in

een te kappen perceel broedt, maar verder is de avifaunistische waarde van het aangeplante naaldhout nihil. Ik had niet anders verwacht. De voorgenomen kap door Staatsbosbeheer bedraagt overigens zo'n 2% van het naaldhoutoppervlak en beperkt zich tot een klein deel van het Dr. van Steijnbos en het Leeuwenkuilbos. Deze bossen liggen in de kustzone, zo'n 700 meter van het strand, en respectievelijk 2,5 tot bijna vier kilometer van de bebouwde kom van Schoorl. Het zijn plekken waar ik en vele andere leden van de VWG, jarenlang hebben rondgedoeld en waar mij van een vogelrijkdom niets bij staat, op een – wat 'zeldzaamheden' betreft – toevallig broedende Havik, Sperwer of uilensoort na.

Maatregelen Schoorlse Duinen fase 1-1.

Burgerinitiatief

De e-mailwisseling kreeg een vervolg bij de Provincie. De stichting SBMB had een Burgerinitiatief in gang gezet, onder andere gebaseerd op meer dan 5000 steunbetuigingen, en daarom was de Provincie verplicht opnieuw naar het voorgenomen beleid te kijken. Op 13 januari 2020 was er in dit kader een zgn. *expertmeeting*. De SBMB wierp zich hier als 'deskundige organisatie' op met een waslijst aan inhoudelijke bezwaren tegen de kap van de perceeltjes naaldbos. Deze deskundigheid bestond onder andere uit het opvoeren van de schadelijkheid van de kap voor Nachtzwaluw en Sperwer. Daarin beriep SBMB zich onder andere op het – niet onderbouwde – voorkomen van Sperwer in het Dr. van Steijnbos en het Leeuwenkuilbos.

Lang verhaal kort: ik heb op 16 januari jl. tijdens een zitting van de Statencommissie Natuur, Landbouw en Gezondheid namens de VWG ingesproken. Kernpunten hierin

waren inhoudelijk Nachtzwaluw en Sperwer, en wat betreft beeldvorming hoe de stichting SBMB de gemeederen voedt met misleidende en opripende informatie. Vervolgens kreeg Jan Engelbregt, als initiatiefnemer van het Burgerinitiatief, tien minuten spreektijd tijdens deze zitting. Zijn uiteenzetting kwam overeen met de e-mail die ik 15 november van hem had ontvangen. Een waslijst aan redenen waarom de ingreep van SBB slecht is voor de gezondheid, slecht voor de natuur, slecht voor de bewoners in Schoorl, slecht voor de waterhuishouding van de duinen. Tijdens dit betoog voegde de SBMB daar een nieuwe, slechte kwaliteit van de duinen aan toe: fijnstof. Het fijne zand zou schadelijk zijn als fijnstof voor mensen. Tevens waren Nachtzwaluw en Sperwer nu afgevoerd als medestanders van de stichting en werd de Tapuit als bewijs van falend SBB-natuurbeheer opgevoerd. Als ik een applausmeter onder de sympathisanten van de SBMB mee had laten draaien tijdens de daaropvolgende betogen van de Statenleden dan hadden PVV en FvD daarop hoog gescoord, gevolgd door SP en CDA, terwijl ingehouden boe-geroep te meten was geweest bij de bijdragen van PvdA, GL en CU.

Na afloop van de zitting van de Statencommissie werd de bijdrage van de VWG als een *gamechanger* benoemd. Dat vond ik aanvankelijk complimenteus klinken. Bij nader inzien zag ik dat anders. Hoe is het mogelijk dat een organisatie die mensen en natuur zo om de tuin leidt als een 'expert' op dit gebied wordt beschouwd? Het geeft het vogelvrije karakter van natuur aan waar iedere mening als een waarheid wordt geslikt, ook door volksvertegenwoordigers.

Het standpunt van de stichting komt ook naar voren in een 39 pagina's lang document dat aan de Provincie was aangeboden. Enkele citaten daaruit:

'(...) vele andere zeldzame soorten in de Schoorlse Duinen (zoals buizerd, havik, kruisbek, nachtzwaluw, vleermuis, dennenorchis, harlekijnorchis, rugstreeppad en zandhagedis)'

'De laatste jaren is een toename te zien van vitale broedvogelpopulaties van oude, schrale dennenbossen en van soorten die profiteren van de overgangen van naaldbos naar duinheide met wat opslag.'

'De Koekoek is in Nederland nergens talrijk, maar juist in Schoorlse duinen opmerkelijk stabiel. Het is een betekenisvolle broedvogel van de bosgebieden in de middenduinen en de schermbossen langs de zeeoep.'

'Ook de Grauwe vliegenvanger is opvallend goed vertegenwoordigd met een levenskrachtige populatie en komt in de Schoorlse bossen vooral voor in naaldbossen met weinig ondergroei.'

'De open plekken zijn inmiddels zo talrijk, dat aan bos gebonden soorten sterk te lijden hebben onder predatie van roofvogels als de havik of zelfs geheel aan het verdwijnen zijn uit het gebied.'

'In de Schoorlse duinen is vanaf de eerste vorming van dit duinmassief rond 1100 nooit sprake is geweest van een intact en soortenrijk duinlandschap.'

Over bovenstaande informatie is nergens een bron in het rapport te vinden.

Gesprek met de Gedeputeerde

Ruim een maand later, 21 februari, werd de VWG uitgenodigd voor een gesprek met Gedeputeerde Esther Rommel, en een aantal ambtenaren. Dat vond plaats op locatie, bij het Dopersduin in Schoorl. Namens de VWG waren daar aanwezig Marc Argeloo, Peter van den Berg, Jan Stok, Rob Struyk en Dook Vlugt. Voorafgaand aan dit gesprek was contact gezocht met de KNNV Alkmaar en de NOZOS. Zij stelden zich achter het standpunt van de VWG op en mede namens hen werd de presentatie gehouden. In sneltreinvaart werd de ontwikkeling van de Schoorlse Duinen geschetst met nadruk op de vogels van het gebied, en werd de werkwijze van de stichting SBMB ontmaskerd. Bij de VWG was de indruk van het gesprek positief en voor de toekomst werd medewerking toegezegd om de ontwikkelingen na de kap te gaan monitoren.

'Indieners trekken burgerinitiatief tegen boskap Schoorl in'

Op 13 maart 2020 publiceerde de Provincie Noord-Holland op haar website een bericht met bovenstaande kop. Zij had besloten de kap van het Leeuwenkuilbos achterwege te laten en het stukje Dr. van Steijnbos wel te kappen. Op de website van de provincie reageerde de SBMB hier bij monde van Jan Engelbregt op: 'We zijn tevreden over het resultaat en zien de kap van voorlopig alleen het geplande deel van het Dr. van Steijnbos als een experiment, waarmee heel duidelijk gaat worden of de boskap echt een grotere biodiversiteit in het duingebied gaat opleveren. Het is een groot winstpunt dat PWN (redactie: stichting SBMB is ook actief in aangrenzend PWN-terrein) nu in samenspraak met ons en de omgeving een meerjarenplan gaat opstellen.' Daarmee kwam voorlopig een einde aan deze soap.

Werkwijze van de stichting

Ter lering ende vermaeck volgen hier enkele voorbeelden van de werkwijze van de stichting SBMB. Door de stichting worden 2,5 miljoen jaarlijkse bezoekers van de Schoorlse bossen opgevoerd die het belang van het gebied voor de stichting onderbouwen. Tegelijkertijd wordt deze groep opgevoerd als schadelijk voor de broedvogelstand. Het is of het een of het ander, maar hier wordt duidelijk van twee walletjes gegeten. Iets vergelijkbaars gaat op voor het probleem dat het Schoorlse duinzand volgens de stichting SBMB voor de gezondheid zou vormen (fijnstof). Onderbouwing daarvoor ontbreekt. De Schoorlse duinen behoren tot de schoonste delen van Nederland (zie bijv. RIVM, 2020) en de kleinste strandzanddeeltjes zijn nog altijd c. 100 keer groter dan de gemiddelde maat voor fijnstof (0,01 mm en kleiner). Fijnstof is nog steeds een probleem, met name rond drukke wegen en industriegebieden. De Schoorlse duinen opvoeren als een belangrijke bron van fijnstof, en daarmee gevaar voor de volksgezondheid, is niets anders dan demagogie. Tevens wordt in dit kader de invloed van de bezoekers van de duinen, waarvan een groot deel met de fijnstofbron auto komt, buiten de fijnstofbeschouwing gelaten. Vreemd (*understatement*). Het bezoek van 2,5 miljoen duingasten per jaar is een grote fijnstofbron waar de natuurlijke aanwezigheid van duizenden jaren zand niets mee te maken heeft.

Een vogelstandpunt

Dan een vogelstandpunt van de stichting. In een van de stichtingsrapporten staat, ‘**De natuur gaat er (niet) op vooruit door de boskap.** De kap van naaldbossen betekent verdrijving van veel vogelsoorten, waaronder zwarte specht, wespendif, goudhaan, zomertortel, buizerd, sperwer, groenling, boomklever, zwarte mees, kuifmees, appelvink, goudvink, ransuil en andere uilensoorten.’ Ik herhaal nog maar even: de SBMB-slogan ‘alle aanwezige natuur wordt vernietigd’ heeft betrekking op een fractie van het naaldbos. Onderzoeksgegevens die deze ‘verdrijving’ van vogelsoorten laten zien zijn onvindbaar. Het enige dat ik in een literatuuropsomming in dit rapport van de stichting vind is een artikel over de Zwarte Specht in Trouw van 12 juli 2019. De Zwarte Specht verscheen na 1900 in Nederland en heeft vanaf de jaren 1970 met enkele paren in de Hollandse duinen gebroed (Van Manen, 2002). Wie kent niet in de omgeving van de Blijdensteinsweg de Beuk waar jarenlang een (het enige?) paar Zwarte Spechten van de Schoorlse bossen in broedde. Vanaf 2000 drogen de waarnemingen op en op een verdwaald(?) exemplaar na zijn er sindsdien nog een handjevol waarnemingen bekend. Het is nooit een vetpot geweest met de Zwarte Specht rond Schoorl. Maar wat zegt het artikel in Trouw? Onderzoekers van de Zwarte Specht gaan onder andere in op de omvorming van naaldbos naar gemengd bos: ‘Om de biodiversiteit van het bos op te krikken, worden steeds meer naaldboompercelen omgevormd tot gemengd bos. “De rijkdom aan planten en dieren wordt hierdoor ontegenzeggelijk groter, maar voor de zwarte specht pakt dit minder goed uit.”’ Die laatste zin komt van de onderzoekers. Kortom, minder naald en meer gemengd pakt dus beter uit voor de vogelstand, maar van dat geluid is de stichting schijnbaar niet gediend. Zonder toelichting van deze bron tasten de Statenleden in het duister. Het Trouwartikel had juist als ondersteuning van meer loof en minder naald gelezen kunnen worden.

Natuurbeheer

Instandhoudingsdoelstellingen staan centraal in het Nederlandse natuurbeleid. Daarin moet honderden jaren menselijke aantasting van de duinen in vijf jaar gaan bewijzen dat na 2% kap van het naalddhout het met de natuur beter gaat. Dat werkt niet en daar zit de achilleshiel van de natuurbescherming. Nadat de stichting had ingezien, voorafgaand aan de zitting met Provinciale Staten en na interventie van de VWG, dat opvoeren van Sperwer en Nachtzwaluw voor hen geen zoden aan de dijk meer zette, werd het vizier op een andere soort gericht: de Tapuit. Die soort doet het slecht in Nederland en wordt door natuurbeschermers vaak opgevoerd als ‘doelsoort’ van ingrepen in onder andere de duinen. Dat heeft de stichting ook gezien. Ik voorspel dat na vijf jaar en waarschijnlijk ook na tien jaar naalddhout kappen de Tapuit zich in de duinen niet zal herstellen. Een dergelijke manier van strak vasthouden aan een statisch doel is je tegenstanders van munitie voorzien. Natuurbeheer faalt, in hun ogen (die Tapuit herstelt zich in die vijf jaar niet). Is het beperkt open gooien van het duin dan zinloos? Nee. Het is al te makkelijk om in een tijdspanne van een paar jaar resultaten te verwachten, zeker waar het een ‘gecompliceerde’ soort als de Tapuit betreft. Welke natuur, en met name welke soorten er na de voorgestelde ingreep zullen verschijnen? Geen idee. En dat is nou net het leuke van natuur.

Herstel natte heide met Leeuwenkuilbos op de achtergrond.

Foto: Marc Argeloo

Veiligheid, recreatie en gezondheid zijn niet in het geding, integendeel, en de komende decennia zal het gebied zich verder kunnen ontwikkelen, op grond van weer en wind, wat aan komt vliegen, lopen en waaien. Dertig jaar geleden zag de plant- en diersamenstelling van de Schoorlse bossen en duinen er ook anders uit. Broedden er Zwarte spechten, kwam de Boommarter hier niet voor, en was de Boomleeuwerik een zeldzaamheid (Bijlsma, 1979). Zwarte specht verdween, Boommarter verscheen en Boomleeuwerik floreert. Het zijn slechts drie voorbeelden van hoe natuur kansen grijpt en ons, als mens telkens verrast. Daar is geen instandhoudingsdoelstelling aan te

De Zwarte Specht die als broedvogel verscheen en weer verdween.

Foto: Jan Stok

pas gekomen. Gewoon een kwestie van rust, ruimte en tijd en de natuur haar werk laten doen, gratis en voor niks. Het wachten is op de komst van Griel, of Grauwe Klauwier, of Bijeneter, als broedvogels. De aanplant van naaldbomen is één van de ingrepen geweest die dat proces heeft verstoord.

Biodiversiteit

Tot slot iets over hoe hier het belang van biodiversiteit vaak centraal wordt gesteld. Die wordt altijd opgehangen aan zoveel mogelijk soorten. Dat is een vreemde redenering. De voorliefde voor (naald)bossen leidt tot eenheidsworst binnen de Nederlandse natuur. In wetenschappelijke termen heet dat biotische homogenisatie. De Sovon-Vogelatlas uit 2018 besteedt daar expliciet aandacht aan. Door de (naald)bosvorming in het westen is de broedvogelsamenstelling in het hele land eenvormiger geworden. Zwarte spechten die voorheen op het zand van de Veluwe zaten, vinden (vonden) nu ook een plekje in de duinen. Broedvogels van open gebied, zoals de Schoorlse duinen, leggen het loodje, of krijgen minder kans op natuurlijke wijze te komen en te gaan. Dat is ook de makke van biodiversiteit uitsluitend als de optelsom van soorten te zien. Het tweede onderdeel van de definitie van biodiversiteit (leefgebieden) blijft vaak buiten beschouwing. Het is het oorspronkelijke open duin dat in Europees verband onder druk staat. Dat geldt niet voor de (uitheemse) naaldbossen.

Boommarter, een nieuwkomer in de duinen.

Foto: Jan Stok

Zand en veiligheid

Veiligheid (ook voor de bewoners van Schoorl) en recreatiedoelen staan niet ter discussie. Ik bezoek het stuivende duin in het PWN-gebied van Bergen aan Zee (noord) regelmatig. Voor de stichting is deze ontwikkeling een doorn in het oog: **'Boskap nadelig voor recreatie'**. Door de kap zal het ontboste gebied gedurende zeer lange tijd veranderen in kale zandduinen, waardoor extra veel zand zal verstuiven en zandophopingen ontstaan op deze fietspaden. Het gevaar van zandophoping op deze druk bereden fietspaden is heel reëel. Voorbeelden zijn de bocht in de Verspijkweg (fietspad naar Bergen aan Zee, kort voor de grens met het Noordhollands Duinreservaat), de situatie op de Schoorlse

Stuivend duin op grens SBB/PWN, een toeristische trekpleister.

Foto: Marc Argeloo

Zeeweg en de Hargerzeeweg nabij de strandtoegang Schoorl aan Zee en aan de extreme zandverstuiving die is ontstaan als gevolg van de eerdere kap- en graafwerkzaamheden (2017), waardoor het tweede fietspad van Schoorl naar zee (de Mariaweg) volledig onder het zand is verdwenen. Inmiddels heeft SBB deze weg (helaas) veranderd van fietspad naar voetpad.' En opnieuw wordt deze stelling "nadelig voor recreatie" niet met feiten onderbouwd. Google Maps (d.d. 29 augustus 2020) geeft een prachtig beeld van de verstuiving langs de Verspijkweg, waarmee, uit de lucht, ook het zeer beperkte oppervlak zichtbaar wordt waar dit zand vrij spel heeft. Ieder bezoek van mij aan deze locatie heb ik bezoekers aangesproken met de vraag wat zij van dit wandelende zand vonden. Niet zelden stonden deze bezoekers met de camera in de hand om het schouwspel vast te leggen. Alle personen die ik hier sprak (tussen de 30 en 40) waren onder de indruk van wat zich hier afspeelde en zagen het als een toegevoegde recreatiewaarde van het gebied. Tijdens een van mijn bezoeken sprak ik tevens de shovelchauffeur die het fietspad hier zandvrij aan het maken was. Dat moest hij onder 'normale' omstandigheden een keer per week doen, en bij sterkere (zuid)westenwind twee of drie keer per week. En daarmee kwam 'de extreme zandverstuiving' van de stichting SBMB in een heel ander daglicht te staan.

Nawoord

Is daarmee de kous af? Niet echt. Bovenstaande is een zeer beknopte samenvatting van wat zich tussen november en maart jl. heeft afgespeeld. Het beknopte schuilt vooral in het feit dat in deze bijdrage een zeer klein deel van de standpunten van de stichting is opgevoerd. Het is onbegonnen werk om alle onwaarheden, aannames en meningen een voor een in deze bijdrage op te nemen. En daar schuilt ook het gevaar. Je roept wat, verdraait feiten, verzamelt wat willekeurige citaten, liegt en draait, werpt jezelf op als expert. Om van een dergelijke aanpak chocola te maken is, ook voor een lid van Provinciale Staten, onbegonnen werk. Daar komt bij dat Statenleden in de meeste gevallen de kennis ontberen om een standpunt zoals van de stichting te ontzenuwen. Daar is niets mis mee, maar dan is het juist van belang dat organisaties als de VWG in dat gat springen en die kennis overdragen. Ik roep de VWG op om dit stokje hier over te nemen, samen met de vogelwerkgroepen in Castricum en Haarlem. De stichting SBMB heeft zich inmiddels, onder andere namen, ook op het duin rond deze plaatsen gericht. Er zijn vogelaars en natuurbeschermers die zich voor dit karretje van de stichting SBMB hebben laten spannen. Dat is hun goed recht, maar besef dat het hier niet gaat om een Tapuit of Zwarte Specht meer of minder, maar om organisaties die er baat bij hebben dat natuur vogelvrij is. Hun acties zijn schadelijk voor het aanzien van natuur in brede zin van het woord, en voor diegenen (wij) die zich daar (echt en terecht) druk om maken.

Literatuur

- Bijlsma, R.G., 1979. *Boomleeuwerik*. Pp. 228-229 in: Teixeira R.M. (red.). Atlas van de Nederlandse Broedvogels. Natuurmonumenten, SOVON.
- Stoop, M-J., D. Pruis, J. Engelbregt, z.j. *Nota betreffende ons burgerinitiatief dat wordt besproken op 13 januari 2020, met informatie ter aanvulling op onze Aanbiedingsbrief*. Stichting ter behoud van het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied, Groet.
- RIVM, 2020. *Hoe schoon is onze lucht*. www.rivm.nl/media/milieu-en-leefomgeving/hoeschoonisonzelucht/.
- Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2018. Vogelatlas van Nederland. Broedvogels, wintervogels en 40 jaar verandering. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.
- Van Manen, W., 2002. *Zwarte specht*. Pp. 298-299 in: Hustings, F., J-W. Vergeer (red.) 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. SOVON.
- Wesselingh, F., 2020. *Duinlandschap*. www.geologievanederland.nl/landschap/landschappen/duinlandschap.

Marc Argeloo, marcargeloo@gmail.com

Wetenswaardig? (9)

De winter van 2019/2020 was zo zacht dat er in januari al jonge **Blauwe reigers** in de nesten zaten (NRC Handelsblad, 11 januari 2020).

Blauwe Reiger, Geestmerambacht, 10 januari 2017.

Foto: Ruud Costers

Nadat in juli 2012 een recordaantal van 773 ruiende **Casarca's** op het Eemmeer verbleef, is de Werkgroep Casarca Nederland opgericht om de ontwikkelingen nader te bestuderen. Het aantal ruiende vogels nam in 2018 toe tot 1935 in de vier belangrijkste rui-locaties (Sovon-Nieuws 2020, nr.1).

Bij het eten van waterplanten kunnen **Wilde eenden** karpereitjes binnenkrijgen. Tijdens

een vlucht van een uur kunnen de eitjes wel 60 kilometer meeliften alvorens te worden uitgepoept. En 0,2 procent overleeft de darmgang. Zo koloniseren karpers plassen die geen verbinding hebben met andere wateren (NRC Handelsblad, 30 juni 2020).

Een **Zeearend** kan omhoog cirkelend gemakkelijk een hoogte van een kilometer bereiken (NRC Handelsblad, 27 februari 2020).

Rond 1955 verzamelde Rob Monsees zes veren uit een nest van de **Griël** in de Schoorlse Duinen. Als bewijs zijn de veren opgenomen in de collectie van Naturalis (BLAD 2020, nr.61).

Dankzij de steun van vele donateurs heeft landschap Noord-Holland het **Grutto**-paradijs Landje van Geijssel kunnen aankopen. Jaarlijks arriveren er duizenden exemplaren om veilig uit te rusten van hun lange trektocht (Landschap Noord-Holland 2020, nr.1).

De **Wulp** verdween uit de duin-, laagveen- en heidegebieden en blijft over in het boerenland. Door het vele maaien en het tanende insectenaanbod is het bijna onmogelijk om het volledige broedproces van twee maanden succesvol af te sluiten (Sovon-Nieuws 2020, nr.1).

Wulp, Petten - Polder L, 10 oktober 2019.

Foto: Ruud Costers

Tijdens de coronacrisis verlieten de **Zilvermeeuwen** de kustplaatsen en was het wachten op de terugkeer van de friet-etende toeristen (NRC Handelsblad, 11 april 2020).

De toename van de **Grote bonte specht** zorgt voor extra potentiële kolonieplaatsen voor boombewonende vleermuizen (Natura 2020, nr.2).

James Summers-Smith stierf op 99-jarige leeftijd na 73 jaar lang in 70 landen de **Huismus** bestudeerd te hebben. Met hem vervloog een zonnige toekomst voor de **Huismus** (NRC Handelsblad, 15 mei 2020).

Medewerkers van de gemeente Schagen hebben van 24 maart tot half april 2020 op verschillende locaties de eieren in de nesten van **Grauwe gans, Parkgans, Grote Canadese gans** en **Nijlgans** gedompeld in plantaardige olie. Om na de behandeling een tweede broedpoging te voorkomen wordt een ei niet gedompeld. De actie is afgestemd met het Centrum voor Natuur- en Milieu-Educatie en de Vogelwerkgroep Tringa (De Sportflits Petten 2002, nr.13).

Biologen beraden zich op een nieuwe manier om de natuur te classificeren. Het oude systeem van Linnaeus zou niet meer voldoen, omdat het te zeer botst met de groeiende kennis over de evolutionaire verwantschap tussen organismen (Trouw, 26 februari 2020).

Je ziet en/of hoort een onbekende vogel, richt je kijker erop en in beeld verschijnt de soortnaam. Eén druk op de knop en de foto staat op sociale media. Swarovski bracht de eerste digitale verrekijker uit. Je hoeft 'straks' niets meer van vogels te weten. Het antwoord rolt zo uit je speeltje (Volkskrant, 14 april 2020).

Verzameld door Ruud Costers, ruudcosters@hetnet.nl

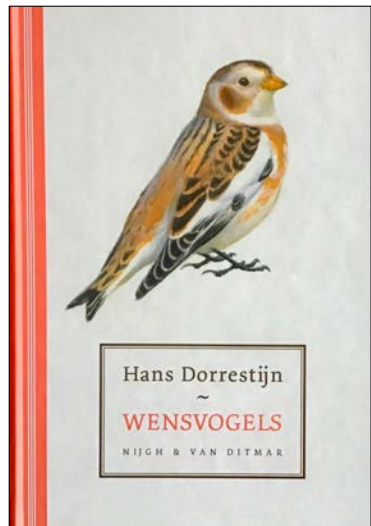
Boekbespreking: *Vogeldagboek* door Peter Vos en *Wensvogels* door Hans Dorrestijn

Twee boekjes deze keer. Waarom? Omdat ze klein zijn en omdat ze als gemeenschappelijke deler hebben dat de illustraties belangrijk zijn. Eerst Peter Vos. Peter Vos, overleden in 2010, was illustrator van diverse boeken en boekomslagen, tekende in Vrij

Nederland en was maker van het Beestenkwartet. Hij was een groot natuurliefhebber. Hij had een huisje in Lunteren, op de Veluwe, waar hij in zijn eentje met zichzelf en de natuur verkeerde, en dan vooral met de vogels. Het kijken naar en tekenen van vogels bracht hem rust in zijn hoofd. Hij hield een dagboek bij, schetsboekjes noemde hij ze, en daarin schreef hij zijn gedachten op en tekende de vogels die hij ontmoette. Met een paar rake pennenstreken wist hij de kleinste details te vangen. Het zijn geen vogelgidsteekeningen, het ging

hem er niet om een perfect plaatje van een vogel neer te zetten. Het zijn dus geen 'gewone' illustraties. Hij tekende vogels zoals hij ze werkelijk zag. Het is buitengewoon knap hoe hij de blik of een houding van een vogel treffend uitdrukte. Het dagboek is niet alleen een feitelijk relaas over het dagelijkse leven, het bevat ook lijstjes van de vogels die hij waarnam in zijn tuin en op de Veluwe. Het is leuk om die lijstjes van dertig jaar geleden te zien en na te gaan wat er is veran-

Uit Vogeldagboek van Peter Vos.

Baardmannetjes dat hij samen met Nico de Haan maakte. Dat ze samen in een camper slapen was nep, ze sliepen gewoon thuis of in een hotel. Dorrestijn kan niet alleen ontzettend leuk schrijven, hij kan ook heel treffend de kleuren van een vogel beschrijven. Is het vrouwtje van de kruisbek mosgroen of dennengroen? En het rood van het voorhoofd van kneu is net twee graden harder dan het rood op zijn borst. Elk hoofdstukje is voorzien van een mooie tekening van kunstenaar Elwin van der Kolk, een dorpsgenoot van Dorrestijn.

Wensvogels door Hans Dorrestijn, Uitgeverij Nijgh & Van Ditmar, 143 blz. Gebonden. € 15.
Vogeldagboek door Peter Vos, Uitgeverij Müller Den Haag, 159 blz. Gebonden met leeslint. € 24,95.

Arie de Wit, ariethewhite@gmail.com

derd in de vogelstand.

Hans Dorrestijn heeft in zijn *Wensvogels* opnieuw met veel zelfspot aantekelijke verhalen geschreven over zijn lievelingsvogels. Nog steeds vindt hij zichzelf geen goede vogelaar, het blijft ploeteren. Dat maakt zijn verhalen erg leuk om te lezen, tot het hilarische aan toe. De verhalen worden afgewisseld met herinneringen aan zijn programma *De*

Communicatie & Actualiteiten

Van het Bestuur

Algemene ledenvergadering 2019

Zoals alom bekend is dit jaar omwille van COVID19 geen fysieke Algemene Ledenvergadering gehouden. In plaats daarvan is er via Gevleugeld Nieuws aan de leden gevraagd om op het jaarverslag over 2019 te reageren naar onze secretaris met als deadline 27 mei. Er zijn hierop geen reacties binnengekomen, ook niet op het opvraagbare verslag van de kascommissie. We hebben hieruit afgeleid dat de leden het bestuur décharge hebben verleend.

Een artikel over stadsmeeuwen in Alkmaar is als concept ingediend bij het blad *tussen Duin & Dijk*. In dit nummer van *De Kleine Alk* staat een artikel van Rob Struyk waarin de bevindingen uit het onderzoek van de gemeente zijn samengevat.

Ontwerp Omgevingsverordening NH2020

De VWG heeft bezwaar aangetekend tegen de mogelijke plaatsing van windmolens in de Hondsbossche Duinen nabij Natura 2000-gebied Abtskolk & De Putten – die in het ontwerp van de Omgevingsverordening als zoeklocatie werd gezien – omdat deze gebieden midden in de trekroutes van vogels en vleermuizen liggen. Inmiddels is gebleken dat ook de betreffende gemeentes (Bergen en Schagen) van gedachten zijn veranderd. Dat lijkt een geruststellende gedachte...

Verplaatsing zeetrekpost Camperduin

Het lijkt erop dat dit najaar dan toch echt de verplaatsing van de zeetrekpost in

Uitzicht vanuit nieuwe telpost Camperduin.

Foto: Bert de Haan

Camperduin naar een hoger en iets zuidelijker punt vorm gaat krijgen. Aangezien het zicht steeds minder wordt door de aangroei van het nieuwe duin voor de huidige post lijkt dit een goede ontwikkeling. De vergunningen zijn in elk geval rond.

Excursies, lezingen etc.

De stand van zaken ten aanzien van lezingen en excursie is inmiddels als volgt:

de door-de-weekse donderdagexcursies zijn weer opgepakt,

de andere excursies lijken qua COVID19 nog niet aan de orde. Het lijkt nauwelijks-mogelijk om mensen te vragen op eigen gelegenheid te reizen en het bij elkaar in de auto stappen lijkt nog altijd niet verantwoord.

Ook lezingen gaan weer plaatsvinden, COVID19-proof. Toch weer in zaal 2, waar mensen op 1,5 m afstand uit elkaar in kunnen, maar voorlopig op maandag. Die dag is rustiger dan de woensdag en dus hopen we dan minder last van lawaai elders in het gebouw te hebben.

Voor al deze activiteiten is vooraf opgegeven van naam en telefoonnummer verplicht i.v.m. registratie in geval dat...

Digitalisering waarnemingskaartjes

Alle kaartjes, waarop in het verleden waarnemingen in ons werkgebied werden gearchi-veerd, zijn gedigitaliseerd. De eerste stappen daarvoor zijn door Paul de Jong genomen, die een aantal vrijwilligers aan het werk heeft gezet. Na zijn aftreden heeft het een poosje stilgelegen, maar daarna is dit voortvarend door Thijs van Elk ter hand genomen. Hij heeft het merendeel van deze monnikenklus geklaard. Daarmee zijn alle waarnemingen uit het verleden voor de eeuwigheid bewaard. Thijs bedanken voor zijn inspanningen tijdens de ledenvergadering heeft helaas niet kunnen doorgaan, maar inmiddels is dit opgelost met een bloemetje en vloeibare versnapering.

Geestmerambacht

Het Recreatieschap heeft een concept-visie Recreatiegebieden Geestmerambacht 2030 uitgebracht. Daarin wordt gemikt op meer recreatie, is het oude Adventureparkplan inclusief tokkelbaan weer uit de kast gehaald en komen alle oevers langs de Zomerdel in aanmerking voor recreatie. Daarnaast bootverhuur en extra zwaar mountainbikepar-cours enz.

Onze VVG is erg verontrust over deze plannen en ziet de natuur in het gebied nog verder onder druk komen te staan en heeft daarom een zienswijze ingediend bij het Recreatieschap. De zienswijze is tevens naar de gemeenteraden van de omliggende gemeenten gestuurd in de hoop dat de politiek ook voor onze natuur kiest door het Recreatieschap van meer financiën te voorzien waardoor deze plannen weer in de ijs-kast kunnen.

Oproep (nieuwe) bestuursleden

Onze voorzitter heeft indertijd aangegeven tot 2021 in functie te willen blijven. Twee andere bestuursleden (waaronder de secretaris) moeten er statutair per 2022 mee ophouden. Het moge duidelijk zijn dat de Vogelwerkgroep hard op zoek is naar kandi-

daten voor bestuursfuncties. Eerst een poosje meedraaien en dan pas echt toetreden behoort uiteraard tot de mogelijkheden en verdient de voorkeur.

Blijf gezond en laten we hopen dat we langzaam maar zeker de gebruikelijke draad weer kunnen gaan oppakken.

Het Bestuur

Van de penningmeester

Nieuwe leden en opzeggingen tot 1 september 2020

Nieuw

Lien Boetje
Joop Derksen
Martin Kool
Dolly Molenaars

Francisco Rubio Fernandez
John Vaessen

Overleden

Marion Wondergem

Opgezegd

Adrie Burrie-Tiller
Jasmijn Hulleman

Peter van den Berg, penningmeester

Al 50 jaar zetten we de
BLOEMETJES
BUITEN

Intratuin Heerhugowaard
Zuidpoort 1, 072-5757157
intratuinheerhugowaard.nl

Natuurlijk! Intratuin

Lezingen

Maandagavond **20.00** uur Wijkcentrum De Oever, Amstelstraat 1, 1823 EV te Alkmaar (Oudorp). **Opgeven verplicht.** Zie ook www.vwg-alkmaar.nl KNNV-lezingen (“[KNNV]”) vinden op woensdagen vanaf 20.00 uur plaats in Wijkcentrum Overdie, Van Maerlantstraat 8-10, 1813 BH Alkmaar. Zie www.knnv.nl/alkmaar (Agenda) voor die op zaterdagmiddagen vanaf 13:30 uur in Bezoekerscentrum “De Helderse Vallei”, De Helderse Vallei 9-11, 1783 DA Den Helder. **I.v.m. de coronaregels is er slechts plaats voor 26 leden, die zich van tevoren moeten aanmelden.** Daarom zijn deze lezingen nu niet vermeld.

16 november: *Ethiopië* door Marinco Lefeveré

In februari 2015 heeft Marinco Lefeveré samen met Rob en Gina Struyk een rondreis gemaakt door Ethiopië. Ethiopië ligt in het oosten van Afrika net boven de evenaar. Het grenst aan Eritrea, Djibouti, Somalië, Kenia, Zuid-Soedan en Soedan. Om natuur en dieren te zien en zeker vogels is Ethiopië een prachtig land met veel verschillende gebieden. Het hoge noorden, het warme en droge zuiden en schuin door het midden de bekende Riftvallei. Deze Riftvallei heeft een lengte van 6400 km en loopt van Mozambique geheel in het zuidoosten van Afrika tot aan Syrië in het Midden-Oosten. Op het land is deze vallei een veilige trekroute voor trekvogels en het is daarom een prima land om vogels te zien. Vele vogelsoorten komen in Ethiopië voor, rond de 900 en dat is ongeveer 10% van alle vogelsoorten. Zij hebben zeker geen 900 soorten gezien, maar vele nieuwe ontdekkingen gedaan. Een beeldpresentatie van Marinco belooft een waar spektakel.

14 december: *De IJsvogel, de mooiste vogel van Nederland* door Jelle Harder

Voor veel mensen zijn IJsvogels de mooiste vogels in ons land. Ze hebben opvallend kobaltblauwe vleugels, rug en kop. IJsvogels vliegen razendsnel over het water en hebben bijnamen als ‘blauwe schicht’ of ‘vliegende edelsteen’. Zie je een IJsvogel dan is je hele dag goed.

Behalve over het uiterlijk van IJsvogels vertelt Jelle over het leefgebied, broeden met opmerkelijke resultaten, leeftijd en voedsel zoeken. In Gooi en Vechtstreek zijn voor IJsvogels veel speciale broedwanden gemaakt. Dat heeft ervoor gezorgd dat hier opvallend veel IJsvogels tot broeden komen. In 2017 zelfs 104 paar!

In de presentatie krijgen we ook een beeld van IJsvogels in de omgeving van Alkmaar en in Nederland. Daarna wordt met wat voorbeelden duidelijk gemaakt hoe de mens IJsvogels kan helpen aan meer broedgelegenheid. De lezing is doorspekt met foto's van Nederlandse topfotografen en enkele korte video's. Na de pauze volgt een prachtige film van Cees van Kempen over IJsvogels in een stadse omgeving.

Over Jelle Harder: van de IJsvogelwerkgroep Gooi en Vechtstreek ben ik de oprichter en coördinator. Het onderzoek aan IJsvogels doe ik al vanaf begin jaren negentig. Over het maken van broedwanden voor IJsvogels heb ik een Handleiding gemaakt en een DVD-instructiefilm. Voor mijn activiteiten t.b.v. de IJsvogels ontving ik in 2006 de eerste *Paul Fentener van Vlissingen AD Natuurprijs*. Voor Vogelbescherming

Nederland was ik tussen 2008 en 2018 vijf keer webloghouder van de site over de IJsvogels (www.beleefdelente.nl).

19 januari: De Brenne door Geert Engels

Natuurpark De Brenne is een natuurgebied met internationale status. Het ligt zo'n 250 km ten zuiden van Parijs en is voor de natuurliefhebber en rustzoeker een prachtig gebied. Er liggen zo'n 3000 meren en meertjes die onder andere gebruikt worden voor de visteelt. Maar ze worden ook bevolkt door vele vogelsoorten. Soorten die in Nederland zeldzaam zijn geworden komen daar nog in groten getale voor. En uiteraard diverse soorten die wij hier niet kennen, maar die we wel graag willen zien. Ook de plantenrijkdom is uniek; er komen o.a. tientallen soorten orchideeën voor.

Geert Engels komt al bijna 20 jaar in het gebied en kent het inmiddels op zijn duimpje. Hij verzorgt er excursies en lezingen. Tijdens die excursies staat de natuur centraal, maar ook andere zaken zoals landschap en visteelt komen aan de orde. Geert heeft de camera altijd paraat en aan de hand van zijn foto's wil hij zijn publiek kennis laten maken met dit prachtige gebied. Om alvast een idee te krijgen van de natuurbelevissen van Geert, kijk op <http://fotosgeertengels.blogspot.com/>.

Ofra Carmi, o.carmi@quicknet.nl

[KNNV]John Scheepe, ivn.egmonderhout@gmail.com

De raadselvogel van Wim.

Illustratie: Wim Schols

Excursienieuws

Het bestuur heeft n.a.v. de coronamaatregelen in overleg met de excursiecommissie besloten de excursies van dit najaar niet door te laten gaan. Zie de website voor de regels.

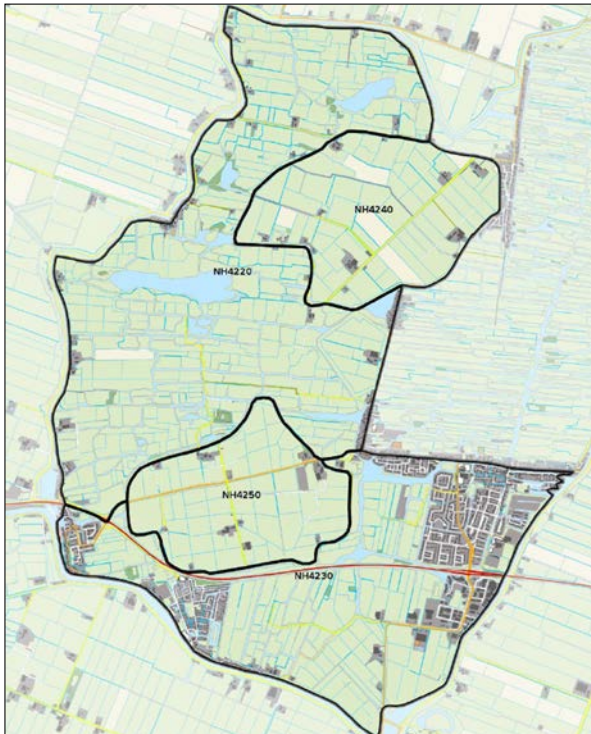
Zie www.vwg-alkmaar.nl/agenda voor het laatste nieuws.

Andere datums: nog niet bekend.

Bert de Haan, gj.dehaan@zonnet.nl of (072) 515 48 05 of (065) 061 41 13

Oproep

Watervogeltellers gezocht in en rond de Eilandspolder

Telgebieden in en rond de Eilandspolder.

Van september tot en met april worden in een groot deel van Noord-Holland halverwege de maand alle watervogels geteld. Dit wordt in veel gebieden, door heel veel tellers in Noord-Holland gedaan.

Eilandspolder en omstreken

Toch zoeken we momenteel tellers, met name in een deel van de Eilandspolder en omgeving. Globaal gaat het om de poldergebieden westelijk van De Rijp en Graft en oostelijk van de Schermer. Er bestaat al een reeks van tellingen, dus het zou heel waardevol zijn als deze reeks door bestaande of nieuwe tellers zou kunnen worden voortgezet. Wat is er

mooier dan eens in de maand te gaan vogelen voor de wetenschap in jouw telgebied?

Kijk maar eens op de claimkaart op Sovon.nl bij 'Watervogeltellingen'. Of neem contact met mij op via onderstaand e-mailadres.

Daarnaast kunnen we, voor tellers die hier behoefte aan zouden hebben, ook een praktijkochtend organiseren waarbij we tellingen kunnen oefenen.

Jelle Abma, Regiocoördinator Noord-Holland, jelle.abma@sovon.nl

Waarnemingen juni t/m augustus 2020

Pierre van der Wielen

HBZ = Hondsbossche Zeewering

NHD = Noord-Hollands Duinreservaat

TBaZ = Telpost Bergen aan Zee

TCa = Telpost Camperduin

VHPP = Verenigde Harger- en Pettemerpolder

In deze periode werden bijna 31.000 waarnemingen ingevoerd. Daaronder meerdere leuke soorten die we niet jaarlijks in onze regio zien. Hoogtepunten waren een Woudaap, diverse Vale Gieren, een Steppevorkstaartplevier, twee Dougalls Sterns, en een adulte Kleinste Jager.

Leuk voor de tijd van het jaar was de **Roodhalsfuut** die op 19 juli langs Camperduin vloog. De eerste **Grauwe Pijlstormvogels** van het najaar vlogen op 23 augustus langs Camperduin. **Noordse Pijlstormvogels** worden 's zomers wat vaker gezien: op 7 juni vlogen er 5 langs Egmond aan Zee en op 26 augustus 1 langs Camperduin. Voorheen was **Vale Pijlstormvogel** echt een specialiteit van Camperduin. De laatste jaren worden ze ook elders langs de kust regelmatig gemeld. Langs Camperduin werden op 1, 2, 8, 23 en 26 augustus exemplaren gezien. Op 2 juni zaten er drie **Grote Aalscholvers** in De Putten. Deze wat meer aan rotsige kusten gebonden ondersoort blijkt bij het goed afzoeken van Aalscholvers niet zo zeldzaam als lange tijd werd vermoed. Inmiddels zijn er ook broedgevallen in de Delta o.a. op Neeltje Jans. Op 31 augustus vloog een **Kuifaalscholver** langs Camperduin. Ook deze lijkt deze zich in Nederland te gaan vestigen als broedvogel.

Op 24 juni werd in de Kleimeer een roepende **Woudaap** ontdekt. Zoekacties wat later op de dag leverden niets meer op en het vermoeden was dat de vogel doorgetrokken was. Op 2 juli bleek de vogel echter nog steeds de longen uit zijn lijf te roepen en bleef hij dit volhouden tot minimaal 18 juli. De vogel zien was echter vrijwel onmogelijk. De vogel bleek erg populair en werd zo'n 110 keer ingevoerd. Een zomerkleed **Koereiger** verbleef op 12 juni in het NHD. Op 27 juli zat er een **Purperreiger** in de Oudburgerpolder bij Bergen en op 29 juli en 2 augustus 1 in de Kleimeer. Op 30 juli

werd er 1 gezien in Polder Mijzen en de volgende op 6 augustus nabij Schoorl. Erg leuk was het groepje van 7 dat op 7 augustus eerst langs Camperduin en later over TBaZ werd gezien. De volgende werd op 9 augustus in de VHPP gezien en op 16 augustus vloog er 1 over de A9 bij Heiloo. Drie **Zwarte Ooievaars** vlogen op 22 juli over het NHD. Tussen 30 juli en 10 augustus verbleef er één in het NHD en omgeving. Een **Zwarte Ibis** vloog op 7 augustus over de Zuurvenspolder bij Bergen. Vrijwel de gehele periode verbleven er twee **Casarca's** in de Vennewaterspolder bij Heiloo.

Op 24 juni vloog een **Zwarte Wouw** over Schoorl. De 26e volgde er één over Sint Pancras en op 6 augustus werd er één gemeld in de VHPP. Er werd slechts één **Rode Wouw** gemeld; op 10 juni over de Hempolder. Een **Vale Gier** werd op 1 juni achter-eenvolgens over het NHD, Egmond Binnen, Heiloo en Stompetoren gezien. Op 22 juni werd boven Wieringerwerf een groepje van vier stuks ontdekt die later die ochtend ook nog over Langedijk, de Daalmeer en Rak gezien werden. De eerste **Steppekiekendief** van het najaar werd op 31 augustus bij de Leihoek gezien. Een

Juveniel Steppekiekendief, Belkmerweg Petten, 30 augustus 2020.

Foto: Harm Niesen

Grauwe Kiekendief vloog op 8 juni nabij Burgerbrug. De laatste **Visarenden** van het voorjaar werden gezien op 1 juni bij het Geestmerambacht, op 3 juni over de Schoorlse Duinen en op 12 juni over het NHD. De eerste najaarstrekker werd op 11 augustus over het NHD gezien. Een gelukkige waarnemer zag op 15 augustus een **Roodpootvalk** over de Bakkersdam en de volgende dag nog één over de Daalmeer. Op 15 augustus werd ook alweer het eerste **Smelleken** voor het najaar gezien.

Op 19 en 23 augustus werden tot vier **Porseleinhoentjes** gezien in de Eilandspolder. Op 1 juni werd een **Kwartelkoning** gemeld nabij Koedijk. De uit de vorige aflevering bekende vogel uit de Philisteinse Polder bleek er ook op 2 juni nog te zitten. Qua broedvogels was het een matig jaar voor deze soort maar juist in Noord-Holland wer-

den er redelijk wat gehoord en, helemaal uniek, ook soms goed gezien. Op 20 en 21 augustus werd een jonge **Steppevorkstaartplevier** gezien in de VHPP. Deze vogel was een paar dagen eerder nabij Schagen ontdekt. De eerste **Morinelplevier** voor het najaar vloog op 13 augustus over de Kleimeer. De volgende dag vlogen er twee over TBaZ waar ook op 27 augustus een vogel werd gezien die even later ook weer over het NHD werd gezien. Een **Aziatische Goudplevier** verbleef op 26 en 27 juni in de VHPP; alweer minimaal de zevende voor deze plek. In de Leihok foerageerde op 26 augustus een **Grauwe Franjepoot**.

Op 23 juni verbleef een volwassen **Kleinste Jager** in de Egmondermeer bij Alkmaar. Helaas slechts een paar uurtjes waardoor veel liefhebbers achter het net visten. Op 23

Adult Kleinste Jager, Egmondermeer, 23 juni 2020.

Foto: Harm Niesen

augustus vloog er één langs Camperduin en een jonge vogel verbleef van 26 tot 29 augustus in de VHPP tot een **Bruine Kiekendief** 'm opvrat. Op de 30e vloog er één langs Egmond aan Zee. Een adulte **Vorkstaartmeeuw** (in winterkleed) vloog op 29 augustus langs Egmond aan Zee. In de Sammerpolder bij Heiloo verbleven tot 3 verschillende **Geelpootmeeuwen** en 5 **Pontische Meeuwen** (als de ingevulde kleden/leef-tijden kloppen...). Op 19 augustus werd nog een 'Pont' gezien op de Noordzij t.h.v. Schoorl. Vanaf 6 augustus werden op diverse locaties **Lachsterns** gezien: tot 3 in de Sammerpolder, tot 2 nabij de Abtskolk en eveneens 2 in de VHPP en 3 nabij Egmond Binnen. De vogels bestreken dit jaar een veel groter gebied dan in voorgaande jaren. Maakt het er niet eenvoudiger op om ze in beeld te krijgen... **Reuzensterns** deden het goed. Ze werden regelmatig op de diverse app-groepen doorgegeven. In Waarneming.nl zijn de volgende waarnemingen ingevoerd: 1, 16 en 29 augustus een langs Camperduin en op 16-8 ook één langs Egmond aan Zee. Vanaf 18 juni tot 2 augustus verbleef een adulte **Dougalls Stern** in De Putten. Deze vogel maakte zich niet populair bij de lokale **Visdiefjes** door intensief visjes van hen af te pakken. De

Adult Dougall's Stern, De Putten Camperduin, 19 juni 2020.

Foto: Harm Niesen

vogel bleek volgens zijn ring afkomstig uit Ierland. Op 29 en 30 juni werd er ook nog een tweede kalenderjaar vogel naast gezien; dat kleeft was voor zover bekend niet eerder in Nederland gezien.

Tussen 10 en 19 augustus werden regelmatig tot twee **Velduilen** gezien op en nabij de HBZ. Een leuke verrassing maar die helaas te kort bleef was de **Alpengierzwaluw** die op 14 juli in het Vennewater werd gezien. Helaas zodanig kort dat andere liefhebbers te laat kwamen. Op 29 augustus vloog bij Camperduin opeens vlak voor mijn auto een **Hop** de weg over. Deze bleek later eerder die dag daar al in een tuin gezien te zijn en bleef tot de volgende dag mooi te zien. Er werden drie **Draaihalzen** gemeld: de eerste op 13 augustus bij Koedijk en daarna op de 16e en de 24e in het NHD. Eén van de bijzonderste waarnemingen uit de periode was de **Zwarte Specht** die op 10 juni in de Schoorlse Duinen gefotografeerd werd.

De enige **Duinpieper** vloog op 14 augustus over Heiloo. Opvallend weinig, omdat elders in het land flinke aantallen werden gemeld met zelfs dagtotalen van 20+ op telposten en groepjes van 5+ aan de grond. Ongebruikelijk is de **Kramsvogel** die op 20 juni in Heerhugowaard Zuid werd gezien. Op 1 augustus werd bij het zoeken naar Waterrietzangers in de Bakkersdam een **Graszanger** ontdekt. Op de 29e werd er nog één gevonden bij het plasje in de VHPP. Ook elders in Noord Holland werden er meerdere gezien. Nu we geen winters van betekenis meer hebben staat ook niets deze soort meer in de weg om zich verder over het land uit te breiden. Tussen 6 en 19 augustus werden minimaal vier **Waterrietzangers** gezien op de gebruikelijke locaties, Abtskolk en Bakkersdam. Vergeleken met voorgaande jaren waren er weinig en waren ze ook lastig te zien te krijgen. Een **Sperwergrasmus** werd op 31 augustus in het NHD gezien. Tussen 1 juni en 19 juli waren er drie waarnemingen van zingende **Wielewalen** in het NHD, wel telkens uit andere deelgebieden. In de duinen nabij Bergen broedde een paartje **Grauwe Klauwieren** en de eerste najaarstrekker werd op

22 juni in het NHD gezien.

Er was dit jaar een forse influx van **Roze Spreeuwen** in West-Europa waarbij er ook in Nederland aardig wat gezien werden. In het voorjaar mooie adulten en later her en

Bonte Vliegenvanger bij nestkast in de Rekerhout, 29 april 2020.

Foto: Kees Klaij

der weer jonge vogels. In onze regio helaas alleen een jonge vogel op 20 en 21 augustus in het NHD.

En als doorkijkje naar de volgende periode, ook in september werden alweer meerdere leuke soorten gezien. Heel verrassend...

Pierre van der Wielen, jocotoco@hotmail.com

Ogrut 59: De vijand

Ik houd van vogels, maar ook van katten. Dat lijkt een contradictio in terminis. Want worden katten niet als bloeddorstige vogelmoordenaars beschouwd, die een bedreiging vormen voor de vogelstand? Waarvan voor de rechter wordt geëist dat ze binnen moeten blijven of buiten mits aangeliënd?

Eens had ik een kat. Dat was meer dan 10 jaar geleden. Het dier is in het kader van de boedelscheiding bij de ex gebleven. Ik was er dol op, op de kat bedoel ik, niet (meer) op de ex. In het voorjaar zei ik tegen mijn huidige levensgezel, dat ik

graag weer een kat wilde en mijn wens werd met enthousiasme beantwoord. Ik vond het sympathiek om een kat uit het asiel te halen. Dat was niet eenvoudig. Het bleek dat er wegens het coronavirus in de dierenasiels bijna geen kat meer te vinden was. En dat gold ook voor honden. De door het virus gedwongen thuiswerkende werknemer wilde blijkbaar het gemis van zijn kantoorgenoten compenseren met een huisdier. Uiteindelijk vonden we een rode kater, 5 jaar oud, die al maanden in het asiel zat. We doopten hem Tijgerbas. We kregen de instructie mee dat hij met veel geduld moest worden verzorgd en dat na volharding we zouden worden beloond met een lief en aanhankelijk huisdier. We kregen ook een bokkenpoot mee, om hem te aaien. U weet wel, zo'n platte verfkwast met een heel lange steel. Voor in de hoekjes. Maar ook uitermate geschikt om een kat te aaien zonder een tik te krijgen. Hier lieten we ons niet door afschrikken.

Tijgerbas heeft eerst een week in de woonkamer onder een kast gezeten, zonder zijn voedsel of water aan te roeren. Toch overtroffen op een gegeven moment de honger en de dorst zijn angst en begon hij te eten en te drinken. 's Nachts welteverstaan. Overdag bleef hij doodsbang achter de bank. Maar na enkele weken begon hij wat vertrouwen te krijgen en liet zich overdag af en toe zien. Hij vond het geweldig om achter propjes van aluminiumfolie aan te rennen, die ik door de woonkamer schoot. Zo nam zijn vertrouwen spelenderwijs toe en liet hij zich voorzichtig aaien. Van mijn vrouw moest hij weinig hebben. En dat was wederzijds. Het dier bleef angstig, kon zich dagen op zolder of in de kelder verstopt houden, en de twijfel in ons groeide of Tijgerbas nou wel zo'n goed idee was. Het arme dier was zeer waarschijnlijk getraumatiseerd door gebeurtenissen uit het verleden. Hij liep trouwens ook mank, was ik vergeten te zeggen. Enfin, na 7 weken stress en aanmodderen en deskundig advies van het dierenasiel ingewonnen te hebben, besloten we om hem de tuin te laten verkennen. Na enkele voorzichtige stapjes liep hij de tuin in en ging onder een struik zitten. Dat was het laatste wat we van hem hebben gezien. Hij kwam 's avonds niet naar binnen en de volgende dag was hij weg. Hij is niet meer teruggekomen.

Volgens onderzoek van de Britse zoogdierenvereniging zouden in het Verenigd Koninkrijk per jaar ongeveer één op de tien vogels sneuvelen door toedoen van de huiskat, dat zijn grofweg 55 miljoen vogels per jaar. Dat lijkt een enorm aantal, maar op natuurlijke wijze sterven tot wel 70% van de jonge vogels binnen drie weken na hun eerste vlucht. Uit ander onderzoek zou blijken dat katten zwakke of zieke vogels pakken. Er is dus een grote kans dat een vogel die niet door een kat wordt gegrepen, sterft door een andere oorzaak zoals honger, ziekte of een andere vorm van predatie. Voor mij staat niet vast dat katten een serieuze bedreiging vormen voor de vogelpopulatie. De moraal van dit verhaal: 1. liefde voor vogels en katten kan goed samen gaan, 2. neem nooit een getraumatiseerde kat in huis. Morgen gaan we een nieuwe kat halen, een kitten.

Arie de Wit, ariethewhite@gmail.com

